

ΝΤΟΥΣΑΝ ΣΙΝΤΑΝΣΚΙ: Η ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΦΥΡΑΣ ΚΑΙ ΑΚΜΟΝΟΣ

ΕΝΑΣ ΚΟΡΥΘΑΙΟΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ ΟΜΙΛΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ο ΕΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΑΝΟΥΕΛ ΜΠΑΡΟΖΟ ΙΑΡΥΤΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΕΥΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΠΟΛΛΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΟΜΙΛΕΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΘΑΝΑΣΗ ΚΑΝΔΑ ΚΑΙ ΜΙΣΣΕΛ ΤΕΪΣ (MICHEL TEYS), ΠΑΝΑΙΟΤΕΡΑ ΕΙΧΕ ΔΙΑΤΕΛΕΣΕΙ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΙΑΡΥΜΑΤΟΣ ΝΑΤΣΗ.

Η ιδιότητα που εκείνος ξεχωρίζει πάνωιες είναι πρόεδρος της ΕΒΕτικής Επιτροπής, για την Επιτροπή των Μερικών, ενώ προ τριετίας του απεδόθη η ελληνική υπηκοότητα. Τον καθήκον κ. Σιντανκι τον αναγορεύαμε πριν από λίγες ημέρες στις Βρυξέλες λίγο πριν αναγορευθεί με τον προσήγο της Επιτροπής κ. Μπαρόζο. Παρά τα 87 του χρόνια, παρά το υπερήλικες πρόγραμμά του, η συνάντηση - συνέντευξη στο ξενοδοχείο Hilton των Βρυξέλων κράτησε δύο περίπου ώρες. Απολαύσαμε τώνας μας ο κ. Σιντανκι μιλώντας και είναι ευχαριστημένος του κάθε φορά που βρίσκεται και συνομιλεί με Έλληνες.

Η πρωτοφανής κρίση στη ζώνη του ευρώ έχει αποκαλύψει την ύπαρξη μιας θεσμικής κρίσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πιστεύετε ότι αυτές οι κρίσεις μπορούν να ξεπεραστούν;

Είμαι πολύ αισιόδοξος από τη φύση μου. Ήμουν πικά πολύ νέος που βίωσα την κρίση του 1929. Αλλά έχω δει τις συνέπειες. Η κρίση χτύπησε την Ευρώπη πολύ βαθιά, έχοντας συν

αποτελέσματα τους Νεζί, το φασιζμό, κ.λπ. Έτσι, κατά τη γνώμη μου πρέπει να φοβόμαστε τέτοιου είδους κρίσεις που δεν είναι μόνο οικονομικές. Αυτό που είναι απειλητικό για μένα αυτή τη στιγμή είναι η έλλειψη αλληλεγγύης που επικρίνεται. Η κρίση αυτή έχει συγκλονίσει, όχι μόνο τα βελγικά όργανα που τα έχει πλήρως διαπραγματευτεί, αλλά έχει σημαντικές ευρωπαϊκές αξίες όπως την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών, μεταξύ των ανθρώπων. Ήπιησε έντοια αρκετά απειλή, που όμως μπορούμε να τα καταλάβουμε, όπως για παράδειγμα αντιδράσεις εναντίον της Γερμανίας ή της Μέρκελ.

Η αυτοδοξία που έχετε σας δίνει την αίσθηση ότι η ζώνη του ευρώ θα είναι σε θέση να βγει από το τούνελ, ότι το ενιαίο νόμισμα έχει ακόμα μέλλον;

Θέλω ότι θα βγούμε γιατί δεν μπορούμε να αποτύχουμε. Θα ήταν πραγματικά μία καταστροφή για τις επόμενες γενιές, για τους εαυτούς μας και για τους Ευρωπαίους, αν συνεχίσαμε κάτι τέτοιο. Νομίζω ότι όλοι γνωρίζουμε ότι καμία από τις ευρωπαϊκές χώρες δεν είναι σε θέση να διαχειριστεί μία τέτοια κρίση. Μία μέρα, ακόμα και η Γερμανία, που είναι σε καλή κατάσταση τώρα -μετά την κακή οικονομική θέση που ήταν για παράδειγμα πριν από δέκα χρόνια- θα επιχειρήσει από την κρίση, εάν αυτή συνεχιστεί. Πιστεύω ότι υπάρχει επιγνώση ότι του συγκεκριμένου σχεδίου, και αυτό είναι κάτι που με καθυποχώνει... Το χειρότερο πρόβλημα είναι ότι το παράδοξο αυτό είναι αποκαλυπτικό δικό μας, κατ' αρχήν, το ευρώ είναι το avant-garde εργαλείο, ένα πρωτοπορικό, εξαιρετικό εκ των προτέρων εργαλείο, που όμως ακόμα και σήμερα λειτουργεί διακυβερνητικά, αν



συνέντευξη

m.

και προσπαθεί να απολλάγει από τις παιδικές του ασθένειες, να απελευθεωθεί πρώτον τινά.

Αυτό είναι αλήθεια από οικονομική άποψη, αλλά σε νομιμοκρατικούς όρους δεν είναι η ουσία του φενομένου μέσα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ακριβώς! Μάλλον επί μακρόν με τον Jean-Claude Trichet πριν από λίγο καιρό και έχω την εντύπωση ότι έχει μια όλο και μεγαλύτερη διάσταση του δημοκρατικού οράματος σε διάφορους τομείς. Ο κ. Trichet τονίζει επίσης την ανάγκη να συμμεταδοχτεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε μία δημοκρατική νομιμότητα για τη ζώνη του ευρώ, για να μπορέσει η τελευταία να λειτουργεί αποτελεσματικά. Αλλά το όραμα του κ. Trichet είναι αποκαλυπτικά οικονομικό και νομικό ότι πρέπει να πηξε πέτρα από αυτό που ο ίδιος πιστεύει όσον η Ιστορία διδάσκει ότι δεν υπήρξε νομιμοκρατική Ένωση χωρίς πολιτική κυριαρχία. Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με αυτό το δίλημμα και αυτό το παράδοξο, αλλά πιστεύω ότι το μέλλον θα βολέεται σε πιο ομοιογενείς τομείς από την Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Δεν έχουμε φτιάξει ακόμα εκεί, αλλά προσπάθια σε μια κατάσταση όπου ένα αυστηρό θεσμικό λιτότητας επιβάλλεται σε ολόκληρη την Ευρώπη, ιδίως στις χώρες της ζώνης του ευρώ που πάσχουν από σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Ταμα, προσαρμόζω, η πολιτική αυτή δεν έχει επιφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ακόμα και το ΔΝΤ το αναγνωρίζει ανοιχτά. Ως σύμβουλος του Προέδρου της Επιτροπής, τι νομίζετε; Μήπως τελικά το ΔΝΤ βρίσκεται σε αυτοβίαση;

Ναι, τους θέλω τους αλλά σε ένα μεγάλο βαθμό είναι έτσι όπως το λέτε. Μερικές φορές στο δικαίωμα του Βαρroso, άκουσα συζητήσεις που είχε ο ίδιος, με την κ. Μέρκελ ή τον κ. Σαρκοζί, μιλούσαν σε διαφορετικούς πυράς. Για τον ίδιο,

ήταν μια δημοκρατική κατάσταση. Ήταν αρκετά γενναίο, αλλά κατά τη γνώμη μου μπορεί να μην ήταν γενναίο σε τέτοιο βαθμό για να επιβάλει κάτι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μπορώ όμως να σας διαβεβαιώσω ότι ήταν πολύ συγκλονιστικός από την αρχή της κρίσης και αυτό αλληγορά δεν τον τονθετούσε σε μια θέση ισχύος. Και συχωρήστε με η Συνθήκη της Λισαβόνας είναι λίγο χαλά: παρ'ότι τα πάντα σαν όλα να πήγαν καλά, δεν προβλέπει όμως τίποτα για τις περιπτώσεις έκτακτη ανάγκης σαν αυτή που περνάμε σήμερα. Τίποτα εκτός από το ότι, αν μια χώρα έχει πρόβλημα, θα πρέπει να την αφήσουμε να τα βγάλει πέρα μόνη της, αδιόραρο εάν η χώρα αυτή κατασραστεί. Αυτό είναι παράλογο! Σε μια Ένωση η οποία θέλει να είναι αλληλεγγύα, δεν έχει νόημα να μην υπαχθούν μηχανισμοί που να παρέχουν το ελάχιστο των εργαλείων που να καθιστούν δυνατή αυτή την αλληλεγγύη. Γι' αυτό και ήταν απαραίτητο να δημιουργηθούν σταδιακά κάτω από την πίεση των γεγονότων τα εργαλεία διάσωσης που σημερινών όλα είναι διακυβερνητικά.

Πάντα ήμουν και εξακολουθώ να είμαι αντίθετος σε ένα τέτοιο βελείο λιτότητας, της επιβολής της λιτότητας με ένα όχημα. Η Ελλάδα παραλίγο να πέθαινε. Υπάρχει το 30% των ανθρώπων που δεν έχουν δουλειά και κρύβω κοντά στο 60% μεταξύ των νέων που είναι άνεργοι. Αλλά χρειόστηκαν πέντε χρόνια για να πούμε ότι μπορούμε κάτι να κάνουμε για αυτά τα παιδιά... Είναι μία ανυπόφορα οργή συμπεριφορά. Είμαστε σε ένα σύστημα όπου έχουμε την αντίφαση μεταξύ της οικονομικής όρου πιαστείτε ένα κομμάτι και όλα στην μία σε όλο τον πλανήτη, και την Επιτροπή και τις κυβερνήσεις όπου λειτουργούν οργά, υπεργο-



δόδο της Χουσις, Λυγής και των φωνητικών οσθίων της. Αυτό που διαβέβησε είναι ότι εάν δεν τελειώσουμε σύντομα με αυτή την κρίση, κυρίως με την ανεργία και τους ανθυποπτικούς κανόνες της κοινωνίας, εάν δεν αφανισθεί η αληθινή, θα ήρθε ένα όραμα. Θα πρέπει να δείξουμε τη δύναμη αυτής της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Γιατί όπως ο κόσμος επιτέθηκε στη Γερμανία: Ειδική ό,τι προβλέπεται στις Ευρωπαϊκές Συνθήκες, σιδηρότοξα σφαρά τον κοινωνικό τομέα είναι κάτι το αμελητέο, άνευ ουσιωστικής σημασίας. Πάνω πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε ένα έγγραφο σχετικά με την κοινωνική διάσταση της ζώνης του ευρώ...

Είναι πολύ αγνή;

Αυτό που πραγματικά τράβηξε την προσοχή μου είναι οι ανακινώσιμες στις οποίες προσέβησαν, εκείνη την εποχή, τόσο η Μέρκελ και ο Ζαρκόφι εθελώντες την ουσία: εάν χιτίζατε μια πολιτική ένωση, θα μπορούσατε να εξετάσουμε τη λήση για τα ευρωπαϊκόλογα, με μερικά απομεικκωμένα χωριών κ.τ.λ. Ετσι όπως βότσαν έναν όρο. Η Μέρκελ δάλωσε έχει δηλώσει επαγγελματίες ότι η πολιτική ένωση θα μας οδηγήσει να δημιουργήσουμε περισσότερο αλληλεγγύη...

Όμως οι Γάλλοι δεν θέλουν περισσότερο πολιτική αλληλεγγύη, περισσότερο μοιρασμένη ευημερία...

Είχα περιπέσιες ότι η Γαλλία έχει ένα δυνατό τραμπουλόχαρο στα χέρια της. Η ανάκληση μου είναι πολύ απλή. Στο οικονομικό μέτρο η Γερμανία πηγαίνει καλά, η Γαλλία είναι λίγο αδύναμη. Αλλά στο πολιτικό μέτρο, ποια φωνή ακούει σε παγκόσμιο επίπεδο; Δεν είναι η Γερμανία, αλλά η Γαλλία. Ποιος είναι που εμπλέκεται; Ποιος έχει έναν στρατό; Ποιος εξακολουθεί να έχει πυρηνική ενέργεια; Ως εκ τούτου, η Γαλλία έχει περιουσιακά στοιχεία που δεν τα εκμεταλλεύεται. Αυτός είναι ο λόγος που έγραφα ότι η Γαλλία θα πρέπει να προτείει στη Γερμανία ότι τα ζητήματα

αυτά αντιμετωπίζονται από κοινού. Μην ξεχάσετε επίσης ότι η Γαλλία είναι στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, ενώ η Γερμανία μοιραία είναι τριτότοπος για να μπει... Με τη συμμαχία να μοιραστούν τη θέση της στο Συμβούλιο Ασφαλείας, η Γαλλία θα εξισορροπήσει τη σχέση της με τη Γερμανία, επιμένοντας στην πολιτική και την κυριαρχία. Όμως η Γαλλία δεν φανταίνεται διατεθειμένη να πείσει αυτή την κόπια.

Ας επανέλθουμε πίσω στη ζώνη του ευρώ. Γιατί η ευρωζώνη, Ειδική είναι υπό πίεση, πολύ περισσότερο από ό,τι η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ένωση έχει άλλες πιέσεις, όπως η Αγγλία, που έχει τη δική της πίεση, οι Βόρειες Χώρες που κλπ. βάνουν μια μικρή απόσταση, κλπ. Ετσι παρατηρούμε και πάλι μείωση της αλληλεγγύης. Όμως, η ζώνη του ευρώ με τα δεκαοκτώ μέλη της, πρέπει, σπουδαιότερα να τη χιτεί τώρα, εάν θέλει να τη διατηρήσει. Και αν δεν κάνουμε τις απαραίτητες ενέργειες αμέσως, νομίζω ότι θα γινιστρίσουμε οργή - οργή στο θάνατο του ευρώ. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να αντιστρέψουμε την προσοχή. Η προσοχή είναι να μη συνεχιστεί η στρατηγική Μονnet, ειδική σήματα η μη αντιστραφιμότητα δοκιμάζεται. Πάντα πιστεύω ότι η Ευρώπη ήτον μη αναστρέψιμη. Αντιλαμβάνομαστε τώρα ότι η Ευρώπη είναι πολύ πιο ευδάμη από ό,τι εθεώρετο το μέχρι σήμερα.

Η «μεγάλη νύχτα» για τη ζώνη του ευρώ, λοιπόν, πότε θα είναι;

Θα είναι το γάλλο - γερμανικό ζευγάρι, υποστηρίζουμε από την ηολία, να απογοιστούν. Σήμερα έχουμε δύο σημεία: Η πρώτη από αυτές είναι η εσωτερική απειλή. Είναι σαφές ότι υπάρχει μια κρίση που σπασεί από εμάς να δοδούμε. Πώς χρειάζομαστε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της πολιτικής; πρέπει να υπερβεί τα όρια της οικονομίας και των οικονομικών της και φυσικά να μην ξεχνάμε την κοινωνική διάσταση, διαφορετικά θα πρέπει να συζητηθούμε με τα κοινωνικά προβλήματα σε πολύ χειρότερες συνθήκες. Προς το παρόν, το γάλλο - γερμανικό ζευγάρι έχει άλλα όραμα, και μπορεί να επικριθεί ειδική είναι βραχυπρόθεσμα. Αλλά σε γενικές γραμμές οι άνθρωποι έχουν ανεπιτηροποίηση ότι αν συνεχίσουμε έτσι, θα χάσουμε περισσότερο από το βάρος μας διένους. Γνωρίζουμε ότι οι κινέζοι, οι Ηολ, οι Βραζιλιάνοι και άλλοι, είναι πιο ισχυροί, πιο ανταγωνιστικοί. Για ποιο λόγο; Ειδική δεν έχουν τις ίδιες ανηλίες, όπως έχουμε εμάς για τους ερντές. Πρέπει να χιώς οι ομοίες δεν αξβανται τους εργαζόμενους και τα συνδικάτα. Η Κίνα, για παράδειγμα, έφερε χιλιάδες εργάτες

για την κατασκευή των υποδομών για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και στη συνέχεια τους ξαναπέταξε στις περιοχές από όπου τους είχε πάρει. Οι εργάτες αυτοί ξαναβρήκαν τη μιλία και τη φύλαξη. Κάτι τέτοιο για μας είναι αδύνατο!

Αλλά ειδικά από την πλευρά μας, πρέπει να δοούμε πολύ έρινα, πολύ ενωμένα για να αναπτύξουμε τις δυνατότητες μας. Υπάρχει η εκπαίδευση μας, που είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο. Σε αυτόν τον τομέα η Ευρώπη ξετηνά τις Ηνωμένες Πολιτείες που το μόνο που έχουν είναι μια εκπαιδευτική ελίτ, η οποία συχνά είναι κατασκευασμένη από νεοεργαζόμενους: οι Ευρωπαίοι, οι Κινέζοι, οι Ιάπωνες, έχουν κάνει διακρατικά και έρινα, ενώ οι Αμερικανοί πολύ συχνά προτιούν να εργαστούν μετά το πρώτο πτυχίο. Το δεύτερο πρόβλημα των Ηνωμένων Πολιτειών στον τομέα της εκπαίδευσης είναι ότι η εκπαίδευση σε επίπεδο ωριμότητας, αυτό που κάποτε αναμάζεμε ολοκληρωμένη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι γενικά πολύ χαμηλή. Στο πρόγραμμα της εκπαίδευσης λοιπόν έχουμε ένα μεγάλο πλεονέκτημα. Αλλά η Ευρώπη δεν έκανε τίποτα - και είμαι πολύ θυμωμένος μαζί της γ' αυτό! Για τη βασική εκπαίδευση, τίποτα.

Είστε ο προσωπικός σύμβουλος του Προέδρου Βαρroso μετά το διορισμό του, σχεδόν δέκα χρόνια. Ποιο είναι το μήθημα που μπορείτε να πείτε από την εμπειρία αυτή;

Δεν νιώθω τη σκιά του Βαρroso ειδική ήσουν ο δόξακαός του. Και τον είχα ως βοηθό για τέσσερα χρόνια, όταν ήμουν διευθυντής του Τμήματος Πολιτικής Επιστημής στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης. Ήταν στο γραφείο μου και κάναμε τη διεξέγωση της έρευνάς μας ο καθένας για λογαριασμό του. Ετσι, υπάρχει επίσης μια πολύ δύσκολη γάλλο, που ποτέ δεν την έχω εγκαταλείψει.

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΠΙΩΣΗ

Να πείρασουμε τώρα σε ένα άλλο ζήτημα που τελικά είναι να γίνεται πόλυς λόγος και που αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της Ελληνικής Προεδρίας. Πώς βλέπετε την ενσωμάτωση των τραπέζιων;

Ενώ παρατηρήσει ότι σε ορισμένες χώρες, όπως η ΕΛΛΑΔΑ, και σε ορισμένες περιπτώσεις, βοηθώντας τις τραπεζές μέσω των κρατών υπήρχε ένα είδος επανενοκιοποίησης, ειδική το σχεδόν επιβλήθηκε από ένα διοικητικό συμβούλιο με εκπροσώπους από την κυβέρνηση. Γι' αυτό δεν είναι πάντα ό,τι περιπέσιες. Μια πιο άμεση βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Επιτροπή, χωρίς να περπατάει από τους μηχανισμούς που έχουν εξεπείθει, ούτε κατ' ανάγκη από το κράτι και τις κυβερνήσεις, είναι κατά τη γνώμη μου πολύ πιο αποτελεσματική. Στη συνέχεια, οι τράπεζές για να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν, είναι

συνέντευξη



καλά να τους επιβιάζεται μία υψηλότερη παροχή. Αυτό γίνεται για να εξομαλυνθεί η σταθερότητα. Αλλά την ίδια στιγμή, έχετε τι κάνουν: μελώνουν την πιστωση. Ετσι, δεν θα πρέπει να δώσουν χριήματα σε κοινωνικά κινήματα, σε εταιρίες. Όμως στην Ευρώπη, οι εταιρίες που χρηματοδοτούνται σε μεγάλο βαθμό χρηματοδοτούνται από το εξωτερικό στις Ηνωμένες Πολιτείες το ποσοστό αυτό είναι 25%, στην Ευρώπη είναι πάλι από 50%. Ετσι, οι τράπεζές διαδοματίζουν έναν πολύ πιο σημαντικό ρόλο από ό,τι στις Ηνωμένες Πολιτείες. Δεν έρινα αν η πολιτική που εκδουλεύεται είναι σωστή. Προφανώς έρινα να υπάρχουν νέοι κανόνες: δηλαδή ότι οι τράπεζές είχαν γίνει τρέλες. Η κρίση ήθε, ποιος όπως πήρσους. Ειδικά, όλοι εμάς και οσοκαστικά εμάς.

Νομίζετε ότι οι τραπεζές είναι σε θέση να εσφαλίσουν μια τραπεζική ένωση; Έχουν επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη αυτής της απαίτησης;

Νομίζω ότι μόνο με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θα μπορούσαν να κατορθώσουν. Δεν νομίζω ότι οι τράπεζές από μόνες τους θα μπορούσαν να ολοκληρώσουν την προηγμένη αυτή ένωση με αποκλειστικά δική τους κεφάλαια. Μια πολιτική με τη μεγάλη υποστήριξη της ΕΚΤ θα εξακολουθήσει να είναι απαραίτητη. Δεν χρειάζεται να χρηματοδοτούμε και να εκμεταλλευόμαστε και πάλι τον πολιτή, αυτό είδαμε ότι είναι μία υπερόψη για την Ευρώπη και είναι κάτι που κοιτίζει πολύ ακριβώς...

Για να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα, νομίζετε ότι τα κράτη πρέπει να κάνουν περισσότερα για να βοηθήσουν τις τράπεζές;

Ναι, και αυτό πρέπει να αποτελεί ένα ευρωπαϊκό ζήτημα, με το Ταμείο Σταθεροποίησης υπό τον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, καθώς είναι η μόνη που έχει πια ένα παγκόσμιο όραμα.